

ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χριστιανική Γραμματεία Ι

Ενότητα 1-Α3-4: Εκκλησιαστικές διατάξεις και
ποίηση

Αναστάσιος Γ. Μαράς, Δρ Θ.
Πρόγραμμα Ιερατικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοποί ενότητας

- Να προβάλλει διατάξεις για τις εκκλησιαστικές τάξεις και τα Αποστολικά καθήκοντά.
- Να αναδείξει θέματα Διδασκαλίας Αποστόλων, την παράδοση και τις διαταγές Αποστόλων.

Περιεχόμενα ενότητας 1-Α3-4 1/2

- Εκκλησιαστικές διατάξεις.
- Διδασκαλία Αποστόλων (3^{ος} αι.).
- Αποστολική Παράδοση (3^{ος} αι.).
- Διαταγαί Αποστόλων (380 μ.Χ.).
- Αποστολικοί κανόνες (4^{ος}-5^{ος} αι.).
- Εκκλησιαστική ποίηση (θεωρίες).

Περιεχόμενα ενότητας 1-Α3-4 2/2

- Ωδαί Σολομώντα.
- Εκκλησιαστικοί ύμνοι.

Εκκλησιαστικές διατάξεις 1/2

- Αρχική απόλυτη ελευθερία ερμηνείας των εντολών του Κυρίου και των Αποστόλων.
- Συλλογές διατάξεων: υποτυπώδη εγχειρίδια κανονικού δικαίου, ηθικής και λειτουργικής.
- Αυτοτέλεια τοπικών Εκκλησιών ⇒ πολυάριθμες συλλογές.

Εκκλησιαστικές διατάξεις 2/2

- Απουσιάζει παντελώς η προσωπικότητα των συντακτών.
- Ύφος και μέθοδος: λιτές και απλοϊκές.

Διδασκαλία Αποστόλων (3^{ος} αι.)

1/2

- 3^{ος} αι. Β. Συρία, ιατρός ο συγγραφέας;
- Χάθηκε το ελληνικό πρωτότυπο, σώζεται μόνο σε συριακή μετάφραση.
- Απευθύνεται σε ποικίλο κοινό.
- Περιέχει ηθικές παραινέσεις, αναφορές σε ζητήματα πίστης, οδηγίες για τη λατρεία, τη νηστεία και την κατάσταση και τα καθήκοντα των κληρικών.

Διδασκαλία Αποστόλων (3^{ος} αι.)

2/2

- Παρουσιάζει αντι-ιουδαϊκές τάσεις.
- Επιείκεια προς τους μετανοούντες χριστιανούς.

Αποστολική Παράδοση (3^{ος} αι.) 1/2

- Συγγραφέας της ο Ιππόλυτος Ρώμης.
- Χάθηκε το ελληνικό πρωτότυπο, σώζεται σε λατινική, κοπτική και άλλες μεταφράσεις.
- Το κοπτικό κείμενο είχε ονομαστεί αρχικά Αιγυπτιακή εκκλησιαστική διάταξη.
- Περιέχει διατάξεις για τις εκκλησιαστικές τάξεις και τα καθήκοντά τους.

Αποστολική Παράδοση (3^{ος} αι.) 2/2

- Ξεκινά με την περιγραφή χειροτονίας επισκόπου, πρεσβυτέρου και διακόνου.
- Διατάξεις για τις εκκλησιαστικές τάξεις και τα καθήκοντά τους.

Διαταγαί Αποστόλων (380 μ.Χ.) 1/2

- Περίπου το 380 στη Συρία.
- Συνδέθηκε με το όνομα του Κλήμη Ρώμης.
- Ο συγγραφέας του είναι ιουδαΐζων και παρουσιάζει τον Χριστό ως μέγα διδάσκαλο και νομοθέτη, είναι υπέρ της αργίας του Σαββάτου και της Κυριακής.

Διαταγαί Αποστόλων (380 μ.Χ.) 2/2

- Στηρίζεται σε προγενέστερα σχετικά συγγράμματα: (Διδασκαλία Αποστόλων βιβλ. 1-6, Διδαχή Αποστόλων βιβλ. 7, Αποστολική παράδοση βιβλ. 8).
- Καταδικάσθηκε από την Πενθέκτη εν Τρούλλω Οικουμενική Σύνοδο (692) εξαιτίας της ιουδαΐζουσας χριστολογίας του.

Αποστολικοί κανόνες (4^{ος}-5^{ος} αι.)

1/2

- Πιο σύνθετο σε σχέση με τα αντίστοιχα προηγούμενα.
- Άλλοτε εμφανίζεται ως παράρτημα των Διαταγών των Αποστόλων και άλλοτε ως αυτοτελές έργο.
- Περιέχει ποικίλους κανόνες από Συνόδους του 4^{ου} – 5^{ου} αι. για διάφορα ζητήματα, πολλοί από τους οποίους αναφέρονται σε κληρικούς.

Αποστολικοί κανόνες (4^{ος}-5^{ος} αι.)

2/2

- Πολλοί προέρχονται από την 4^η και 5^η Οικουμενική Σύνοδο (451 και 553).
- Η Πενθέκτη εν Τρούλλω Οικουμενική Σύνοδος (692) αναγνώρισε το κύρος των κανόνων της ως συμφωνούντες με το αποστολικό πνεύμα.
- Οι πρώτοι 50 κανόνες ενσωματώθηκαν στο Corpus Juris της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας.

Εκκλησιαστική ποίηση (θεωρίες) 1/2

- Από τους Ψαλμούς του Δαβίδ, αλλά: 2^{ος} αι. οι Ψαλμοί στη λατρεία ως αναγνώσματα.
- Από τη συριακή υμνογραφία: Ωδαί Σολομώντα ελληνικό κείμενο, Ψαλτήριο Βαρδησάνη με ελληνικό χρωματισμό, Αρμόνιος (κειμ.).
- Ελληνική μουσική.

Εκκλησιαστική ποίηση (θεωρίες) 2/2

- Ενδογενές χριστιανικό προϊόν (Κειμ.).
- Ύμνοι ΚΔ, 4 άσματα στο Κατά Λουκάν, ύμνοι στις επιστολές Απ. Παύλου και Αποκάλυψη.

Ωδαί Σολομώντα 1/2

- Ελληνικό πρωτότυπο (2^{ος} αι.).
- Σώζεται σε συριακή μετάφραση.
- Γνωστικού περιεχομένου ύμνοι.
- Εγκρατευτές: Αποφυγή οίνου ακόμα και κατά τη Θ. Ευχαριστία.

Ωδαί Σολομώντα 2/2

- Το Πνεύμα προσφέρει από το γάλα (Υιός) του αρμεγμένου Πατέρα από τον αρμεκτό Πνεύμα στους Αιώνες και όσοι το λαμβάνουν μεταβαίνουν στο πλήρωμα.

Εκκλησιαστικοί ύμνοι 1/2

- Αρχαϊκός ύμνος του λυχνικού.
- Ύμνοι 3^{ου} αι. Διαταγές Αποστόλων.
- Πάπυρος Οξυρρύγχου 3^{ος} αι. με τα σημαδόφωνα του.
- Λόγια θεολογική διδακτική ποίηση.
- Λαϊκή ποίηση.

Εκκλησιαστικοί ύμνοι 2/2

- Αποφθέγματα Σέξτου: εγκρατευτικοί στοίχοι 3^{ος} αι.
- Σιβυλλικοί χρησμοί (ηρωϊκά εξάμετρα) 15 βιβλ.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

